

O B S A H :

I. Ratibořice 1820—1837.

1. Rodina Magdaleny Čudové-Novotné v Dobrušce, Kladsku a v Rovném. Terezie Novotná a Jan Pankel ve Vídni. Narození dcerušky Barbory 4. února 1820. Vévodkyně Kateřina. Svatba rodičů Barbory v Skalici n. Ú. 7. srpna 1820. Život Terezy Panklové v Ratibořicích 1820—1825. Příjezd její matky z jara 1825.
2. Barunčin »strýček« zahradník Binder. Cesta do školy. Babička. Vévodkyně. Kamarádky. Život v Ratibořicích 1825 až 1829.
3. Spor matky a babičky 1829. Barunčiny první dojmy. Odchod do Chvalkovic 1830.
4. Chvalkovice. Život Bettin v zámku. Správce Hoch a jeho paní. Písař. Změny v Ratibořicích 1830—1833.
5. Bettin návrat do Ratibořic a život doma 1834—1837. Dospívání. Zálety. Návštěvy v Chvalkovicích.
6. Námluvy Josefa Němce. Jeho život. Poslední zmínky o babičce. Bettin vzdor. Svatba ve Skaličce 12. září 1837. První jiřinková slavnost.

II. Pout po východních Čechách a Praha. 1837—1845.

1. Červený Kostelec. Poměr mladé ženy k muži. Stěhování do Josefova 1838. Narození Hynka 6. srpna 1838. Němcův poklesek ve službě a jeho propuštění. Zmařené naděje na postup. Přeložení do Litomyšle 1839. Narození Karla 16. října 1839. Služba v Landskroně. Jmenování do Polné v zimě 1840. Život v Polné. První české knihy. Cesta do Prahy. Narození Theodory 19. června 1841. Žádost o úřednické místo. Přeložení do Prahy. Cesta do Vídně 1842. Byt v Praze na Poříčí 1049. Narození Jaroslava v září 1842. Nová marná žádost o úřednické místo.

2. Nálada Němcové při příchodu do Prahy. Praha počátkem let čtyřicátých. Mladá Čechie. Společnost u Staňků. Antonie Reissová a Amerling. Buneč. Hroboňovy listy. Rozchod Antonie z Amerlingem.
3. Vstup Němcové do společenského života počátkem 1843. Čejka a Nebeský. Vycházka do Hvězdy. Nebeský. První báseň »Ženám českým«. Druhá báseň »Slavné ráno«. Odjezd Nebeského 3. října 1843 do Vídně. Nemoc Němcové. Čejka.
4. Mír v rodině. Další básně 1844. Projevy Nebeského z Vídně ve »Věnci«.
5. Rozmluva Němcové s Antonii 7. srpna 1844. Příjezd Čelakovského a jeho nabídka Antonii. Její rozpaky. Výlet do Kundratic. Havlíček. List Němcové Antonii před odjezdem do Ratibořic. Zasnoubení Antonie s Čelakovským.
6. Němcová s dětmi v Ratibořicích. První dojmy. Listy Antonie. Návštěvy přátel. Příjezd Čejky počátkem září. Jiřinková slavnost. Výlet do Náchoda. Čejkovy referáty. Návrat do Prahy. Báseň o osudové hvězdě.
7. Přípravy Antonie ku svatbě. Myrta. Život u Staňků. Němcová vypráví dětem pohádky. Pověsti o Ctiborovi, Devíti křížích a Rozkoši z konce 1844. Krolmus a Erben. Psaní pohádek. Styky s Antonii počátkem roku 1845. Příjezd Čelakovského. J. V. Frič a sestra Němcové Marie. Loučení před svatbou. Svatba Čelakovských 2. dubna 1845.
8. Společenský život u Němců. První sešit pohádek 1. července 1845 a jejich svěží nálada. Truchlivá báseň »Zasnoubení«. Nebeského »3. říjen 1843«. Němcové »Divotvorná harfa«. Tylova a Havlíčkova kritika pohádek. Druhý sešit pohádek. Němec jmenován 30. července 1845 komisařem a přeložen do Domažlic.

III. Domažlice, Všeruby, Nymburk, Liberec 1845–1850.

1. Odjezd Němcových 20. září 1845. Zmínky v Květech a v České Včele. První dojmy cestou a v Domažlicích. Vy-

- cházky. Seštití přátelé v Chrástavicích. Vzpomínky na Ratibořice. První vesnické povídky. Dopisy do Květů. Vlastenecké působení v městě. Spory s měšťany. Jarní vycházky 1846.
2. Hojná korespondence. Dopisy 1846 do České včely o sociálních poměrech lidu. O vychování dívek. Další tři svazky pohádek. Nepříznivá kritika Jakuba Malého. Františkovy lázně v létě 1846. Listy z lázní do Včely.
  3. Smír s městskou honorací. Akademie, divadlo, osvětňá činnost v městě. Nebeského »Pomník« v červnu 1847. Jeho vliv na smýšlení Němcové. Zájem o bídu lidu. Přátelé v Medákově 1846–1847. Poslední dva svazečky pohádek. Rosalie Schustrová.
  4. Cesta Němcové do Prahy v září 1847. Uznání pražských přátel. Stěhování do německých Všerub. Smutek a úvahy o bídě lidu. Jarní události roku 1848. Poučování lidu. Dopisy do pražských listů. Hájení židů. Cesta do Prahy ve dnech svatodušních. Odjezd do Nymburka v červenci 1848.
  5. Peněžní nesnáze v Nymburce a vzpomínky na Šumavu. Dr. Dlabač. Návštěva v Zaháni u nemocného otce. Klácelovy listy. Článek »Hospodyně na slovíčko«, Spolek »Slovanek«. Názor Němcové o právech ženy. Další listy Klácelovy 1849–1850.
  6. Sklamání ze styku s lidem. Dopisy do Havlíčkových Národních novin a do Večerního listu 1849. Pražští hosté, společenské nesnáze. Vikářova německá škola. Článek o školní zkoušce. Spor s vikářem. Marie Votová. Cholera na podzim 1849. Žádost o přeložení do Prahy. Články o zázraku v Mceřích. Němec z trestu přeložen do Liberce 8. února 1850.
  7. Život v Liberci. Rozloučení s otcem v Zaháni. Otcova smrt 28. června 1850. Cholera. Eliška Houdková. Klácelovo bratrstvo. Petr Mužák. Němcova žádost o místo v Uhrách. Cesta Němcové do Prahy v září 1850. Návštěvy u Staňků a u Rottů. Noví přátelé: Hanuš, slečny Rottovy. Návrat do Liberce. Výlety do Světlé pod Ještědem a do Žitavy. Dopisy Vrbíkové. Němcovo jmenování. Touha Němcové po osvětové činnosti. Stěhování do Prahy. Byt u Greutlerů na Václavském náměstí. Němec po vánocích 1850 odjíždí sám do Miškovce.

IV. Pobyt v Praze a čtyři cesty na Slovensko.

1. Byt Němcové v Praze. Žofie Rottová. Sklamané naděje na družný život. Ignác Hanuš. Vzpomínky na babičku. Nedo- statek peněz. Nemoc v lednu a v únoru 1851. Pomoc přátel. Cesta do Miškovce 24. dubna 1851. Rozmluva s Hebbelem ve vlaku. »Dekameronský« výlet bratrstva Klácelova v Brně. Helcelet. Cesta do Pešti. Jízda s mužem do Miškovce a život v Miškovci. Návrat v květnu. Jaroušova nemoc.
2. Starost o peníze. Přítelkyně Žofie. »Viktorka«, psaná Helceletovi pro Koledu. Hanušova žárlivost. Jmenování Němce vrchním komisařem v Balašových Darmotech od srpna 1851. Němcová v září »Na Horách« u České Třebové s Klácelem. Helceletova návštěva. Návrat, procházky s Rottovými a s Opicem. Eliška Houdková. Nemoc. Lékař Dušan Lambl. Listy Helceletovi. Příjezd Němcův na vánoce. Svatba Johany Rottovy s Mužákem 7. ledna 1852.
3. Styky Němcové s Rottovými a s Lamblem. Plán na novou práci. Smutný život starších přátel. Výlet s Žofií do Dráž- ďan. Odjezd 8. srpna 1852 na prázdniny do Darmot. Listy z Darmot. Výlet do Bystřice a do Sliache. Návrat do Prahy 10. října, den po slehnutí paní Mužákové.
4. Lambl. Pobídka paní Mužákové, aby Němcová pracovala literárně. Rozmluva s Čejkou. Zájem Němcové o sociální postavení ženy. »Baruška« a »Obrázek«. Nemoc Jaroslava a paní Mužákové. Smrt její dcerušky 13. ledna 1853. Něm- covo jmenování a jeho rozhodnutí, aby se žena s dětmi pře- stěhovala do Uher. Smutek Němcové. Roztržka se starou paní Rottovou. Odjezd v květnu 1853.
5. Němec 10. května 1853 udán z urážky císaře. První čas v Darmotech. Listy přátelům. Němec suspendován. Němco- vá zabývá se národopisem a píše přátelům. Nemoc Hynko- va v Praze. Matčin odjezd do Prahy. Hynkova smrt 19. října.
6. Byt v Ječné ulici 516. Poměr k paní Mužákové a k přátelům. Němcův život v Uhrách. Němcová vzpomíná na své dětství a píše »Babičku«. Fričova družina v dubnu 1854. Časopis

- »Praha«. Poslední návštěva paní Mužákové. Situace Něm- cové v pražské společnosti.
7. »Babička«. První vzpomínky. Postupné rozvíjení ideálního obrazu babičky v mysli Němcové. Pokusy o kompozici, vliv Hanušův, vliv spisku F. J. Mošnera. Látka, osnova a idea »Babičky«. Poměr ke skutečnosti. Styl.
8. Němcův výlet s J. Daňkem v červenci 1854. Jejich zatčení. Prohlídka u Němce. Zastavení platu. Bída Němcové v Praze. Znění žaloby proti Němcovi. Jeho odpověď.
9. Návštěvy Němcové u Lamblů. Její listy přátelům o dětství a mládí. Byt na Hrádku pod Emauzy. Přátelství s Jurenkou. Bendl. Návrat Němcův v dubnu 1855. Tisk Babičky. Setkání s Havlíčkem. Poměr k Erbenovi.
10. Pohádka »O dvanácti měsíčkách«. »O bačovi a šarkanu.« »Karla.« »Sestry.« »Rozárka.« »Výklad historie.« »Kávová společnost.« »Drotari.«
11. Účty za »Babičku«. Cesta na Slovensko 27. srpna 1855. Listy muži. Pobyt ve Vídni a v Prešpurku. Cesta do Sliache. Život v lázních. U Rárusů v Báňské Bystřici. Výlet 20. září k Plošicovi do Selce. Četnická prohlídka. Odjezd 24. září k dru Zechentnerovi do Brezna. Výlety. 27. září u faráře Chalůpky v Horní Lehotě. Pohádkářka a vycházky. 9. října návrat do Brezna. Cesta přes Tisovec do Velké Revúce k faráři Reussovi pro pohádky. Sklamání. Odjezd 14. října k Tomašikovi do Chýžného, zpět do Brezna a Bystřice. 21. října návrat do Prahy.

V. Poslední leta 1855–1862.

1. Rozsudek nad Němcem 30. října 1855. Schůzky u Holinů. Neruda. Anna Holinová. »Divá Bára«. Almanach pro Friče k 1. lednu 1856. »Čtyři doby«.
2. Poslední báseň. Ústav paní Zapové. Karel odjíždí 24. dubna 1856 do Zaháně. Němcovi 25. dubna 1856 zastaven plat. Pomoc hraběnky Kounicové. Nemoc Dořina. Bohdan Staněk. Byt v Štěpánské ul. 647. Napjetí s Fričem. Bendl odjíždí do Budějovického semináře. Slovenské pohádky v Koledě a

- v Štěpnici. »Chudí lidé.« »V zámku a v podzámčí.« List Helceletovi. List Karlovi o vlastenství. Červenec r. 1856 v Praze.
3. »Podhorská vesnice.« Srovnání s »Babičkou«. Obraz chodské vesnice. Dobří a zlí. Lid a páni. Slovenský živel. Děj. Krásná líčení. O vzdělání ženy. Obraz vlastní bídy. Modlitba k bohu. — »V zámku a v podzámčí.« Poměr k »Podhorské vesnici« a k »Babičce«. Osnova povídky. Soustrast s bídou. Děj. — »Chudí lidé.« Idyla z Cerveného Kostelce. Postava Jakuba Haliny.
  4. Záměry se slovenskými pohádkami. Havlíčkova smrt 29. července 1856. Pohřeb. Němec určen do Solnohradu, ale odsouzen pro účast na Havlíčkově pohřbu k osmi dnům vězení. Dora a Jaroslav v Poříčí. Některé věci z vězení. Jmenování do Běláku. Cesta 18. listopadu do Vidně a do Běláku. Kauce. Bendlovy listy Němcové. A. Tille. Podobizna Němcové z roku 1856. Výstup s P. Štalcem.
  5. Vánoce 1856. Bída Němcové počátkem r. 1857. Jurenkova návštěva. Schůzka u Riegrů v únoru. »Plutarch.« Tomkova návštěva. Mužovy listy. Karlův vzdor. Korespondence s Karlem. Články a překlad Tartuffa. Výlet s Menclm v květnu do Hořic. Dora u birmování. Ponižení a urážky. List Adéle 3. června 1857. List muže 13. června 1857.
  6. Léto 1857. »Hamlet« u Fričů. Bída a almužny. Němec v Běláku žádá do pense. Jeho příjezd do Prahy. Služba v cukrovaru ve Zdicích. Němcová se stěhuje v říjnu do Reznické ulice 1360. Články o Slovensku a Běláku. Slovenské pohádky. Manesův dřevoryt. »Dobry člověk«, vzpomínka na rtyňského rychtáře Hejnu, líčení života vídeňských Čechů. Služka Manka Langhammrová. Smrt Franty Sumavského o vánocích 1857. Mužova návštěva na vánoce.
  7. Překlad »Diblíka« počátkem 1858. Družina »Máje«. Hálek s Nerudou návštěvou u Němcové. »Chýše pod horami«, obrázek ze Slovenska s ideou o československém sbratření. Jaroušova nemoc v dubnu. Výpověď Němce z cukrovaru. Karel odchází ze Zaháně do Sanssouci. Vydání »Máje«, první literární pokusy sester Rottových. Němcova cesta

v létě do Bydžova. Dotištění slovenských pohádek. Bída koncem roku.

8. Slovenské pohádky. Sympatie Němcové pro Slovensko. Její cesty a studie na Slovensku. Sbírání pohádek. Textová úprava. Význam, jež Němcová přičítá své sbírce. Listy Sládkovičovi a Semberovi. Způsob podání. Pohádky »Sůl nad zlato«, »Dlouhý, široký a žároplý«, O Koveladu«. Význam sbírky pro Čechy.
9. Jaro a léto 1859. Muž v Hrubých dvorcích u Přimdy Policejní prohlídka u Němcové. Dora s Mankou na Sumavě. Jaroslav na pěší cestě ve východních Čechách. Život Němcové v Praze. Práteleství s Vojtou Náprstkem. Quastova podobizna. Cesta Němcové v září s Jaroslavem do Bydžova. Její poslední návštěva ve Skalici a v Ratibořicích. Návrat do Prahy. Karel v Praze Spor o vychování dětí. Karel v listopadu v Rajci u Brna, Jaroslav na malířské akademii. Schillerovy slavnosti. »Tartuffe«. Jungmannovo rekviem. »Pan učitel«, povídka o vzorném učiteli, oživená vzpomínkami z dětství. Augusta v Litomyšli slibuje vydávat Němcové sebrané spisy. Smutný štědrý večer 1859.
10. Počátkem 1860 Němec stůně. Spisy. Jaroslav v dubnu jede proti otcově vůli do Mnichova na malířskou akademii. Němcová odchází ze společného bytu ve Vodičkově ulici a bydlí od května s Dorou v Štěpánské ul. 544. Smíření s mužem na Hynkově hrobě 23. června. Němec odjíždí do Bydžova. Příjezd Bulhara Semienova v červenci do Prahy. Plány Němcové na cestu do Bulharska. Mužův návrat v září a spory o peníze. Karel v Eisenbergu. Jaroslav v Mnichově trpí bídou. Byt od konce října v Hradební ulici. Smutný návrat Jaroslavův počátkem února 1861.
11. Počátek roku 1861. Národní Listy, ústavní patent, volby. Karel v Klamovce, Jaroslav u fotografa. Spory s mužem. Pokusy v literární práci. Němec od srpna v bytu »U tří lip« na Příkopech, expeditorem Národních Listů. Němcová odjíždí 31. července do Chlumce n. C. k Daňkovi, 4. srpna do Mlíkosrb a odtud k Josefu Němcovi do Bydžova. »Cesta z pouti«. Život v Bydžově. Almanach »Víla«. Merenda

26. a 27. srpna. Dora a Jaroslav. Oslava Němcové. Návštěva mužova. Odjezd Němcové 12. září do Litomyšle. Ve Vysokém Mýtě syn Šafaříkův. V Litomyšli »U modré hvězdy«. Smlouva s Augustou o vydávání spisů 16. září. Program. Zlomek románu »Urozený a neurozený«. Psaní sluhovi Seidlovi. Výpomoc při korektuře v tiskárně. Dořina odpověď Mužův zlý list a vyhrůžky Rozmluva s Augustou. List Jaroslavovi 2. října. Augustův hněv. Němcová v bídě. Pokusy o list Vojtěchu Náprstkovi. Návrat do Prahy 28. listopadu. Pomoc pražských paní. Setkání s Žofií, chotí dra. Podlipského. Nemoc a skon 21. ledna 1862. Zprávy novin. Hálek a Neruda. Pohřeb 24. ledna 1862.